

**WANDELLEN LANGS
BOULEVARD EN
RADARSTELLINGEN**

Boerderij met camouflagepatroon op de schuur.

Vanaf de Boulevard van Oostvoorne overzie je wuivende rietvelden. Tijdens de oorlog had de zee hier nog vrij spel. Door de uitbreiding van het Rotterdamse havengebied en de aanleg van de Europoort ontstond echter een nieuw landschap en veranderde de oorspronkelijke ruimtelijke context van de bunkers van Oostvoorne ingrijpend.

Aan de duinzijde van de Boulevard passeer je plekken waar bunkerstellingen lagen. Vanaf daar konden de Duitsers het strand onder vuur nemen bij een geallieerde landing. De route buigt van de zeezijde af en voert je al snel dwars door de voormalige radarstelling Biber. Diverse radars speurden de lucht af naar nietsvermoedende geallieerde toestellen. Rondom de radars stonden tientallen bunkers voor het personeel, uitwerking van de binnenkomende gegevens, apparatuur en materiaal. Er is een museum gevestigd in de grote twee etages tellende commandobunker, waar Duitse jachtvliegtuigen naar geallieerde bommenwerpers werden geleid om het gevecht in de lucht aan te gaan.

Hierna kun je een uitstapje maken naar een uitzichtpunt waar je het strand kunt overzien, of je kunt direct doorlopen naar een voormalig compagniehoofdkwartier. Met bomen begroeide heuvels verraden hier de ligging van bunkers. In 1944 werd evangelist Leendert van der Meer hier twee dagen in een bunker opgesloten waarna enkele inwoners van Oostvoorne gedwongen moesten toekijken hoe hij door een vuurpeloton werd gefusilleerd. Als slotstuk van de wandeling doorkruis je het Mildenburgbos, een prachtig loofbos dat vroeger direct aan strand en duin grensde. Ook hier zijn nog enkele bunkers te zien voordat je terug bent bij het startpunt.

De wandeling begint bij de parkeerplaats Hofwei aan de Hoflaan in Oostvoorne. Het parkeerterrein ligt op een steenworp afstand van de dorpskern van Oostvoorne met enkele winkels en cafés.

1 BURCHT

Tegenover de parkeerplaats ligt de fundering van een eeuwenoude burcht, gebouwd op een motte, een aangelegde zandheuvel. De donjon is als oudste deel vermoedelijk gebouwd in de tweede helft van de 12e eeuw in opdracht van de Heren van Voorne. Omdat het bouwwerk in de 15e eeuw een buitenverblijf was van Jacoba van Beieren wordt de ruïne in de volksmond Jacoba van Beieren Burcht genoemd.

Met de rug naar de parkeerplaats loop je naar rechts. Vervolgens de eerste weg naar links, de Zwartelaan in. Sla de eerste weg voor de sportvelden RA (Sportlaan).

2 BARAKKENKAMP

Op de voetbalvelden waren in de oorlog barakken gebouwd voor de arbeiders die werkten aan de aanleg van de Atlantikwall, in de volksmond bunkerbouwers genoemd.

Aan het einde van de Sportlaan LA. Direct na de bocht naar rechts steek je de weg over. Op de Koepelweg loop je 50 meter omhoog naar rechts.

3 BOERDERIJ

Aan de linkerkant zie je verderop een boerderij liggen. Deze was door de Duitsers gevorderd. Op de muren schilderden ze een camouflagepatroon waarvan de gele lijnen nog deels zichtbaar zijn op de schuur. Aan de rechterkant zijn aan de rand van de weg in een tuin in het struikgewas verstopte bunkers te zien. De grootste is een manschappenbunker voor 20 man. De bomen hebben hier zelfs op het betonnen dak geworteld. De bouwwerken vormden een groot complex samen met tientallen andere die aan de andere kant van de weg in het duin waren gelegen.

Je loopt terug en gaat naar rechts, de Boulevard op. Het geasfalteerde fietspad stijgt enkele meters. Je loopt tussen twee weilanden door richting de duinrand.

4 VERSCHOLEN BUNKERS

In deze duinen liggen zowel links als rechts van het pad nog bunkers verscholen. Links stond een zogenaamde Wassermannradarmast van 40 meter hoog. Deze kon geallieerde bommenwerpers op een afstand van 300 kilometer waarnemen. Ondanks dat in de jaren vijftig hier een aantal direct aan de basaltglooiing gelegen bunkers zijn gesloopt, zijn in de duinen rechts nog diverse manschappenbunkers te vinden. Aangezien het beschermd natuurgebied is, mag je hier niet naar toe. Het wandelpad komt uit op wat een dijk lijkt, maar het is de Boulevard van Oostvoorne waar in de jaren 40 tijdens springvloed nog zeewater tegenaan klotste. Aan je rechterhand zie je het zogenaamde Groene strand en aan de horizon de industrie van de Maasvlakte.

Je loopt verder over de Boulevard.

5 GROENE STRAND

Sinds de jaren dertig trok de zee zich langzaam terug en elk jaar werd het strand voor de Boulevard modderiger en groener. Zo ontstond de naam het 'Groene Strand'. Na de afdamming van het gebied in de jaren zestig ontstond het Oostvoornse Meer. Kreupelhout en rietvelden konden steeds meer vrijelijk groeien. 75 jaar geleden was dit de plaats waar de veerboot langs de stijger aanmeerde met badgasten vanuit Rotterdam. In de Tweede Wereldoorlog tuurden hier de Duitsers over het water 'nach England'. De golven braken tijdens springtij op de basaltglooiing aan de voet van de Boulevard. Dat leidde tijdens een zware storm zelfs tot verzakking van enkele bunkers.

Een militair kijkt uit over het Groene strand met destijds nog water en strekdammetjes in zee. Links een geschutsbunker. Nu zie je rietvelden en het Oostvoornse Meer.

Dichtbij het begin van de Boulevard stond de in 1942 gesloopte theekoepeel van de Dijkgraven van Voorne.

6 HOTELS EN CAFÉS GESLOOPT

Links liggen de oorspronkelijke duinen die de zeewering vormden voordat het Oostvoornse Meer en de Maasvlakte in de jaren 60 werden aangelegd. Er liggen verschillende bunkers verscholen. Tot 1942 stonden hier ook fraaie hotels en cafés. Deze werden gesloopt, net zoals de voormalige theekoepeel van de Dijkgraven van Voorne. In 2014 is deze weer opgebouwd nabij Hotel Restaurant 't Wapen van Marion. Rechts aanhouden om verder te lopen over het wandel-/fietspad langs de Strandweg.

Aan het einde van de Boulevard ligt links Hotel Restaurant 't Wapen van Marion. Rechts aanhouden om verder te lopen over het wandel-/fietspad langs de Strandweg.

7 VOORMALIGE DUITSE WEG

In de oorlog was dit tracé een door de Duitsers op het strand aangelegde hoge zandwal bedekt met betonplaten. Het was in gebruik als weg én als tankmuur. Tot 1997 waren in het cement de afdrucken van soldatenlaarzen te zien. De oorspronkelijke platen zijn echter vervangen voor nieuwe exemplaren voor een beter fietspad.

De gesloopte Duitse betonweg eind jaren 90. Er is nu een geasfalteerd fietspad gelegd.

Aan het einde op de T-splitsing LA (let op; een fietspad). Na 200 meter steek je rechts de weg over om via het toegangshek tot de duinen verder te lopen over een zand/schelpenpad. Op een splitsing links aanhouden. Je bent op het terrein van de voormalige Duitse radarstelling 'Biber'.

8 RADARSTELLING BIBER

Dit was een groot radarcomplex met een omtrek van maar liefst vier kilometer waarbinnen tientallen bunkers zijn gebouwd. Vooral in de nachtelijke uren speurde de Luftwaffe hier het luchtruim af naar geallieerde bommenwerpers. Bij detectie werden Duitse jachtvliegtuigen naar de nietsvermoedende toestellen geleid om het gevecht aan te gaan. Veel van de heuveltjes waar je langs loopt, zijn daarom bedrieglijk. Het zijn geen duinen, maar onder het zand verborgen bunkers.

Volg het schelpenpad dat met een bocht naar rechts loopt. Ter hoogte waar het pad vervolgens naar links buigt sla je RA een zandpad in. Je ziet aan je rechterhand al snel de schoorstenen van een bunker.

Onder de grond in een manschappenbunker in de Biberstelling wordt in 1943 Kerstmis gevierd.

Met stalen deur afgesloten vleermuisbunker met herstellende schoorstenen en toegangspartij.

9 VLEERMUISBUNKER

In veel bunkers overwinteren vleermuizen. De constante temperatuur en luchtvochtigheid is ideaal voor deze beschermde zoogdiertjes. Stichting Het Zuid-Hollands Landschap plaatst stevige deuren om de rust te garanderen en dat blijkt voor de populatie goed te werken.

Vervolg het kronkelende pad tot een vijfsprong, ga RA het betonnen pad op. Aan je linkerhand is een meentje en na 100 meter zie je aan je rechterhand een klein informatiebord waarachter een hazenpaadje je naar een bunker brengt met een geschutsbedding op het dak.

10 VLEGVELD

Op het dak van deze bunker voor manschappen en munitie stond een licht luchtdoelkanon in een betonnen bedding. Vanaf hier overzie je het voormalige vliegveldje van Oostvoorne. Tot 1940 werd hier op beperkte schaal met sportvliegtuigjes gevlogen. De directeur van de Van Nelle fabriek in Rotterdam woonde in Rockanje en vertrok vanaf hier naar zijn werk. Voor het gebruik van jachtvliegtuigen was het veld te klein.

De bedding voor het luchtdoelkanon anno 2024.

Loop terug naar het betonnen pad en sla LA om de route te vervolgen. Wandelliefhebbers kunnen RA voor een extra uitstapje van 2 kilometer (retour).

Uitstapje: uitkijkpunt

Het pad gaat na een paar honderd meter over in een klinkerpad. Dit zijn de oorspronkelijke klinkers uit de jaren dertig van de toenmalige Vliegveldweg. Aan het einde LA, je ziet vanaf hier het torentje van Restaurant Aan Zee. Het is de moeite waard om vanaf het uitkijkpunt over het strand te kijken. Loop hierna terug om de routebeschrijving verder te vervolgen.

Het fraai vormgegeven uitkijkpunt.

Op de vijfssprong direct na het meertje RD. Aan je rechterhand zie je grote naaldbomen opdoemen.

11 HEESTERHOF

De bomen staan tussen en op grote zandbulten. Het zijn de ondergegraven bunkers van een voormalig compagniehoofdkwartier van de Wehrmacht. In dit Widerstandnest werd ook een infanteriereserve ondergebracht. Het complex werd in de volksmond Heesterhof genoemd, naar de heesters die hier destijds in het duingebied stonden. De omgeving is bosachtig dankzij de Oostenrijkse dennen. Op advies van natuurbeschermer en -beheerder Cees Sipkes zijn deze dennen kort na de oorlog op de bunkers geplant om de lelijke betonnen bouwwerken te maskeren. De bomen wortelen niet diep en zijn daarom geschikt het zand op de bunkers vast te houden.

Tussen de twee meertjes aan je linkerhand, die soms niet meer zijn dan kleine waterpoelen, loopt een pad. Volg het kronkelende pad tot de kruising, sla LA. Na ongeveer 100 meter LA; het toegangspad tot het museum.

Bomen wortelen op de bunkers.

12 MUSEUM BIBERBUNKER

Tegenwoordig is in de grote commandobunker van de radarstelling een museum ingericht. In de zomermaanden worden rondleidingen gegeven (meer informatie: www.biberbunker.nl). Tegenover het toegangspad zijn kriskras tussen het lage struikgewas ondiepe droge 'sloten' te zien. Het zijn de verzande overblijfselen van een loopgravenstelsel met mortierputten.

Keer terug naar het wandelpad, LA en al snel RA op een zand/schelpenpad. Negeer de eerste afslag rechts waarna al snel een Y-splitsing volgt. Je houdt rechts aan en gaat een zandpad op. Eerste driesprong rechts aanhouden.

De ondieptes in het terrein zijn voormalige loopgraven die langzaam verdwijnen.

Een reconstructie van een manschappenverblijf in de commandobunker.

De bunker anno 2022.

13 ADCOCKBUNKER

Je passeert aan je linkerkant de Adcockbunker, vernoemd naar de uitvinder van een elektronisch systeem. In de bunker stond apparatuur opgesteld die verbonden was met enkele rondom geplaatste antennemasten, waarvan de Duitse luchtverkeersleiding gebruikmaakte.

Aan het eind van het pad ga je door een klaphek en kom je op een beklinkerde weg. Sla LA. Je steekt bij de T-splitsing schuin naar rechts over het Kaapduin in. Waar het pad links afbuigt, ligt aan de rechterzijde een klein bunkertje voor een waterpomp. Na de bocht direct RA. Bij de Y-splitsing RA. Je komt uit op een zanderig open deel. Houd rechts aan en steek het mountainbike pad recht over. Je loopt het duingebied uit en aan het eind sla je LA op de geasfalteerde weg (Duinoordseweg). Negeer de eerste weg naar rechts (Bosweg).

Sla aan het eind op de T-splitsing RA de Zeeweg in. In het witte grote gebouw (in gebruik als B&B) en het tegenoverliggende woonhuis waren Duitse militairen ingekwartierd. Je steekt over om rechts van het huis door het toegangshek het Mildenburgbos in te lopen. Al snel volgt een kruispunt van bomenlanen.

Let op! *Op dit punt links en RD de helling op. Via een golvend pad loop je door de duinen. Aan het einde voor het hoge duin negeer je een pad naar rechts; je volgt het pad dat het steile duin op gaat. Links en rechts van je is het dak zichtbaar van twee kleine munitiebunkertjes. Het hoogteverschil met de bunker bovenaan het duin is groot.*

14 LUISTERAPPARAAT

Vanaf het uitzichtpunt op het dak van deze manschappenbunker zie je de achterkant van het Hotel Restaurant 't Wapen van Marion. Destijds stond er een 'luisterapparaat'. Op basis van het motorgeronk van een vliegtuig peilde het akoestische apparaat de richting ervan. Als de radar op Voorne werd gestoord door de geallieerden kon bij gevaar toch direct het luchtafweer worden gewaarschuwd.

Je vervolgt het pad aan de andere kant van dit uitzichtpunt naar beneden en gaat RA. Vanaf hier RD, negeer afslagen (soms zijn dat niet meer dan reën-of hazenpaadjes), totdat het pad vanzelf naar rechts buigt. Na ongeveer 200 meter kun je rechts een hoge heuvel op, je gaat echter naar links en komt bij een kruispunt met een bankje. Hier ga je RD een brede laan in met aan beide zijden een dubbele rij bomen. Dit is de voormalige toegangsweg van Landgoed Mildenburg. Aan het einde LA, om het bos uit te lopen naar de parkeerplaats aan de Hoflaan.

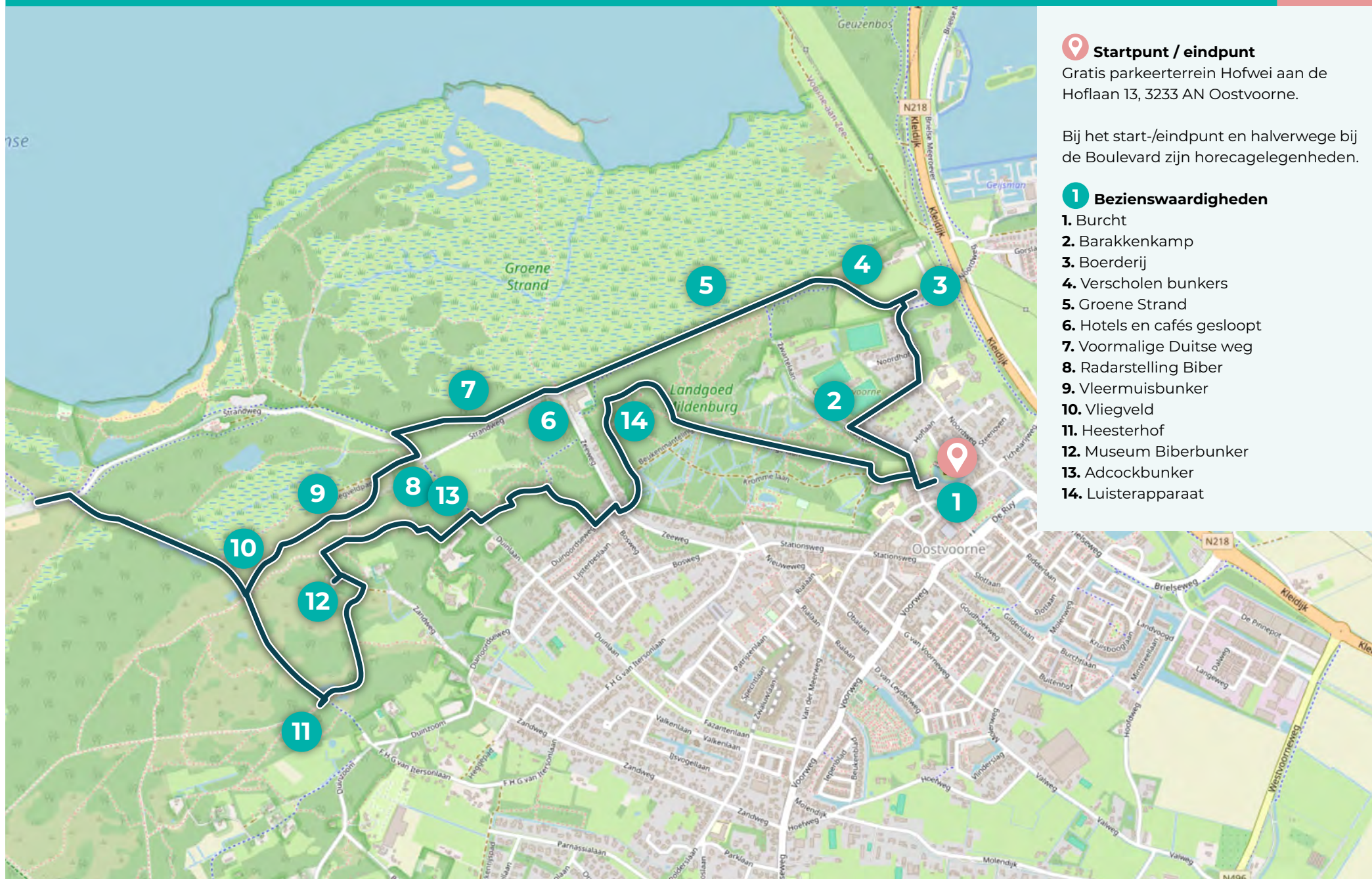
Duitse militairen in de houding met een schop in plaats van een geweer. Ze waren ingekwartierd in het hotel Duinoord, tegenover de ingang van het Mildenburgbos. Het huis staat er nog steeds.

Biberbunker Oostvoorne.

WANDELROUTE OOSTVOORNE

8,5 KM

Startpunt / eindpunt

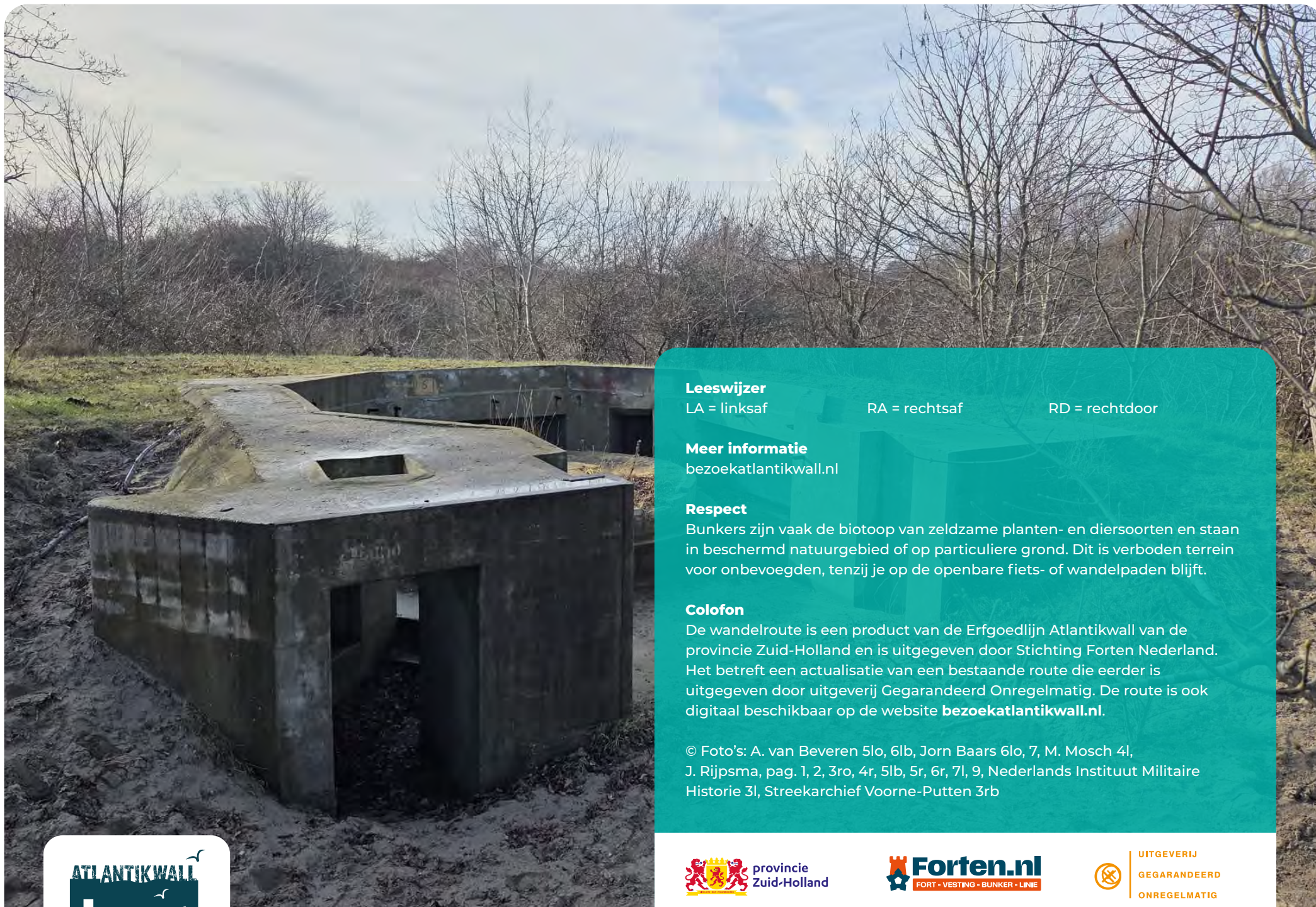
Gratis parkeerterrein Hofwei aan de Hoflaan 13, 3233 AN Oostvoorne.

Bij het start-/eindpunt en halverwege bij de Boulevard zijn horecagelegenheden.

1 Bezienswaardigheden

1. Burcht
2. Barakkenkamp
3. Boerderij
4. Verscholen bunkers
5. Groene Strand
6. Hotels en cafés gesloopt
7. Voormalige Duitse weg
8. Radarstelling Biber
9. Vleermuisbunker
10. Vliegveld
11. Heesterhof
12. Museum Biberbunker
13. Adcockbunker
14. Luisterapparaat

Leeswijzer

LA = linksaf

RA = rechtsaf

RD = rechtdoor

Meer informatie

bezoekatlantikwall.nl

Respect

Bunkers zijn vaak de biotoop van zeldzame planten- en diersoorten en staan in beschermd natuurgebied of op particuliere grond. Dit is verboden terrein voor onbevoegden, tenzij je op de openbare fiets- of wandelpaden blijft.

Colofon

De wandelroute is een product van de Erfgoedlijn Atlantikwall van de provincie Zuid-Holland en is uitgegeven door Stichting Forten Nederland. Het betreft een actualisatie van een bestaande route die eerder is uitgegeven door uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. De route is ook digitaal beschikbaar op de website bezoekatlantikwall.nl.

© Foto's: A. van Beveren 5lo, 6lb, Jorn Baars 6lo, 7, M. Mosch 4l, J. Rijpsma, pag. 1, 2, 3ro, 4r, 5lb, 5r, 6r, 7l, 9, Nederlands Instituut Militaire Historie 3l, Streekarchief Voorne-Putten 3rb